

مقطع تحصیلی: کاردانی ■ رشته معماری ترم دوم سال تحصیلی: ۱۳۹۸-۱۳۹۹

نام درس: اصول نقاشی دیواری نام و نام خانوادگی مدرس: مهران رضایی

آدرس email مدرس mehranrezaei056@gmail.com تلفن همراه مدرس: ۰۹۱۲۵۶۱۶۲۴۴

جزوه درس اصول نقاشی دیواری

مربوط به هفته : جلسه پنجم ■

power point: دارد □ ندارد ■

voice: دارد □ ندارد ■

text: دارد ■ ندارد □

دهه ۷۰، اوج بی توجهی به دیوارنگاری در تهران

بررسی ها نشان می دهد که نزدیک به دو دهه به تاثیر دیوارنگاری به عنوان المان های مفهومی شهری از سوی مسئولان و متولیان توجهی شده است. این روند تا نیمه دهه ۸۰ نیز ادامه دارد. اما معاون فرهنگی و هنرهای شهری سازمان زیباسازی شهر تهران بر این باور است که کم کاری در این حوزه تنها در دهه ۷۰ روی داده است.

بعد از پایان دفاع مقدس، دیگر الزام استفاده از نقاشی های دیواری برای بالا بردن روحیه مقاومت و ایستادگی ساکنان شهرها وجود ندارد. از سوی دیگر کشور در تمام ابعاد در مرحله بازسازی و توسعه قرار گرفته است. به همین دلیل توجه به المان های شهری در مقابل تمامی مشکلاتی که در شهرها به دلیل جنگ تحمیلی ایجاد شده بود، در اولویت نبود. این موضوع باعث شد تا این هنر شهری از پیشرفت های جهانی خود در ایران و شهر تهران عقب بماند.

البته در دهه ۶۰ که شاهد اوج دیوارنگاری مناسبتی در تهران هستیم نیز الزاما این هنر از سوی شهرداری تهران بر دیوارهای شهر اجرایی نمی شد بلکه سازمان های دیگری مانند بنیاد شهید سازمان تبلیغات اسلامی و نیروهای مردمی بسیج و سپاه این کار را انجام می دادند.

در دهه ۷۰ با ایجاد ثبات در کشور، بسیاری از این وظایف به شهرداری ها واگذار می شود. در این دهه است که شهرها طبق برنامه ریزی های انجام شده، تصمیم می گیرند تا بر مدار توسعه شهری قرار گیرند. در این میان ساماندهی پاکسازی فضاهای شهری به عنوان یکی از اولویت های کاری شهرداری تهران انتخاب می شود.

به همین دلیل است که در این دهه آثار به جای مانده از دیوارنویسی های زمان دفاع مقدس و یا دوران انقلاب از روی دیوارها پاک می شود و با اوج گرفتن فعالیت دانشگاه ها، دانشجویان زیادی در رشته هنر فارغ التحصیل شده و به جرگه هنرمندان این حوزه می پیوندند.

مطالعات نشان می دهد که در دهه ۷۰ در شهر تهران ساخت بزرگراه ها، پل ها، زیرساخت های شهری آغاز می شود و در این میان با توجه به رشد سریع توسعه ای در تهران لازم است تا به سایر نیازهای شهروندان که هویت بخشی به شهری است که در آن زندگی می کنند، با بهره گیری از ابزار هنر در برنامه های شهرداری ها قرار داده می شود.

دهه ۷۰ را می توانیم به نوعی دوران بازبانی مدیریت شهری و فضاهای شهری دانست. البته در این دوران نیز المان های شهری مانند مجسمه و دیوارنگاری ها همچنان در شهر ایجاد می شود اما تعداد آن محدود است.

سید مجتبی موسوی دوران اوج دوباره هنر شهری را در دهه ۸۰ می داند و در این باره می گوید: در این دهه است که در سازمان زیباسازی شهرداری تهران دو اداره کل تخصصی آثار حجمی و نقاشی های دیواری شکل می گیرد. در حالی که در دهه های گذشته این دو اداره در حد دو کارشناس در این حوزه فعالیت داشته است.

طبیعی است وقتی یک ساختار تخصصی در یکی از سازمان های زیر مجموعه شهرداری تهران ایجاد می شود، سیاستگذاری ها نیز شکل دیگری به خود می گیرد و با هدف نیازسنجی ، جلب و جذب مشارکت جامعه تخصصی شروع به سامان دهی و رفع نیازهای این حوزه می کنند.

به عبارت دیگر در دهه ۸۰ سازمان زیباسازی شهر تهران روندی را در پیش می گیرد که آغازگر نگاه ویژه ای در اجرای نقاشی دیواری است. گام های اول تحول در این المان شهری در این دهه با نیم نگاهی که به تحولات این هنر در جهان دارد، آغاز می شود.

گام های لرزان شهرداری تهران در توسعه نقاشی دیواری در دهه ۸۰

به رغم اعتقادی که معاون فرهنگی و هنرهای شهری سازمان زیباسازی شهر تهران دارد، اما بررسی ها نشان می دهد گام هایی که سازمان زیباسازی شهر تهران در تحول و رشد نقاشی های دیواری در پایتخت دارد، گام های لرزانی است چرا که هنوز هنرمندان شاخصی در حوزه دیوارنگاری شهری پدیدار نشده اند.

موسوی در این باره یادآور می شود: در دانشکده های هنر در رشته نقاشی دانشجویان دو واحد نقاشی دیواری را می گذرانند . البته قبول دارم که آموزش نقاشی دیواری به آن معنایی که در دنیا تعریف شده است، در تهران وجود ندارد. در حالی که نقاشی دیواری می تواند به عنوان یک رشته و گرایش تخصصی در دوره کارشناسی ارشد به آن توجه شود.

می توان این گونه عنوان کرد که در دهه ۸۰ گام هایی که شهرداری تهران در این حوزه برمی دارد، گام های اولیه و محتاطی است به این دلیل که در این زمینه آموزش آکادمیک وجود ندارد و در این میان هنرمند خود باید آموزش های لازم و تخصصی را در این حوزه ببیند.

می توان اینگونه نیز بیان کرد که مجموعه ای مانند سازمان زیباسازی باید این فرصت ها را در اختیار هنرمندان قرار می داد. شاید بتوان ادعا کرد که اگر در دهه ۸۰ به بعد در هنر مجسمه سازی با ایجاد فضاهای موثر در تهران مانند برگزاری سمپوزیوم های تخصصی؛ این هنر رشد می کند، نقاشی دیواری نیز به این فضاها نیاز داشت کما اینکه در طول سال های اخیر در حوزه نقاشی دیواری نیز شاهد همین مسابقه ها و دوسالانه های نقاشی دیواری هستیم و این فضاها باعث رشد هنرمندان شد. به هر حال باید این مساله را نیز قبول کرد که برخی از هنرمندان در این میان سعی و خطا کردند تا به یک هنرمند حرفه ای در این زمینه تبدیل شوند تا هنر آنها نیازهای شهر را برآورده کند.

اما در کنار تمام موضوعاتی که موسوی به آن اشاره می کند، شاید بتوان این عامل را نیز به عوامل تاثیرگذار در خلاء دو دهه ای رشد نقاشی دیواری اضافه کرد با توجه به اینکه در دهه ۸۰ کار نظارت بر نقاشی های دیواری به شهرداری و سازمان زیباسازی شهر تهران واگذار می شود، مدت زمان زیادی سپری می شود تا این سازمان نظام نامه و آئین نامه خود را برای نحوه استفاده از این المان شهری در پایتخت تهیه کند.

هر چند در طول این سال ها شاهد مداخله های مستقیم شهرداری مناطق در این هنر هستیم که بعضا باعث اجرای کارهای ضعیف بر دیوارهای شهر تهران می شود.

